

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Illustrerad Söndagsmagasin.

N:o 11.) Ut kommer hvarje Söndag kl. 7 f. m. Göteborg d. 17 Mars 1850. Pris för år: 4 1/2, för half år 2 1/2. Rdr. bko. (IV årgången)

Henrik Hertz.

Henrik Hertz är född den 25 Augusti 1798 af välmående israelitiska föräldrar i Köpenhamn; först 1832 utbytte han denna tro med den kristliga. Fadren, först köpman, sednare bagarmästare, Philip Hertz, förlorade han redan i sin tidiga barndom, och hans framtid erhöi ett ännu mörkare utseende genom bombardemanget 1807, då så väl hans moders, som hans älskade broders hus och egendom förstördes, och hans familj med yttersta nöd räddade lifvet. Imellertid hade han kommit i Metropolitanskolan, men säkert icke för att uppfostras till poet. Det oaktadt erhöi hans ande redan mycket tidigt denna rigtning: han är, så att säga, född och uppfostrad i en poetisk tid och sfär. Enthusiasmen för sjöslaget 1801 och de Schultziska melodierna deröfver, hvilka hade gripit hela folket, blef hans själs modersmjölk; den luft, som han i sina första barnår inandades, var liksom genomträngd deraf, och hans dikt: "Slaget på rheden" — 1831 — är ett skönt vittne af det tidiga intryckets liflighet på barnasinnet. Kärleken till poeterna och diktkonsten var då, genom de få öfver-

vägande intressen, som man hade, större och allmännare än nu, och han var redan som yngling väl bekant med Holberg, Ewald, Wessel, hela den nordiska skolan, Baggesen, Stahlbeck o. s. v. Nu framträdde Oehlschläger och blef sedan det första motståndet var öfvervunnet, nästan tillbedd. Hans poesier och Dramatiska

verk, kunde Hertz ännu långt innan han blef student, så godt som utantill; dock skulle Shakespeares och Schack Staffeldts fall honom i händerna i dess 16 eller 17 år, för att ännu mera elektrisera honom, och i flera af hans första försök fann man imitation i synnerhet af den sednare. Den mening, som först mycket sednare blef offentlig öfvertygelse, att han var utkorad till poet, delades af honom sjelf redan från hans 14:de år; och hans fruktbaraste period såsom lyriker, inträdde redan i hans 17 eller 18 år; men af dessa ungdomsarbeten äro, så vidt vi veta, intet tryckt. Hans första tryckta dikt är af 1818, en sång till en Bellmans melodi. Men i stället för att, såsom andra poeter hvilka se sig nödgade utveckla sig för allas ögen, förr än de hafva ernått kännedom af sin egen och poesins väsen, hade Hertz den lyckan, att i ett par likstämmiga vänner, som med alvar idkade samma studium, hafva en alldeles privat publik och en vakande kritik under hans första poetiska utveckling.

En af dessa var metrikern Dr. Thortsen, hvars skarpsinnighet, omdömesförmåga och förtrogenhet med de gamla klassikerna ganska säkert varit mycket fruktbarande för

Henrik Hertz.

Hertz, i synnerhet med afseende på de förstån-
diga och formella elementerna af poesin.

Men i motsats till dessa, för en blifvande
poet mycket gunstiga omständigheter, visade
sig nu också, u'om olyckliga privata förhål-
landen, den välbekanta livets prosa i gestalt
af examen. Sedan han 1817 blifvit student
och bestått de två första akademiska profven
med bästa karakter, tillbragte han de följande
sju åren i kamp med sin naturliga böjelse
och det praktiska målet af en juridisk embets-
examen.

Efter moderens död — 1814 — hade han
blifvit upptagen hos Nathansons, den n. varan-
deredaktören af "Berlingska Tidningen", som
han hufvudsakligen har att tacka för sin bild-
ning. Men detta hus, som den tid var en sam-
lingsplats för de utmärktaste i litteratur och
konst, gaf med sina förströelser knappt någon
stark uppmaning till ett beständigt examenstu-
dium. Han såg här som oftast Baggeseu, men
hörde sjelf till det Ochenschlägerska partiet.
Att han icke kände någon lust till att blifva
någon praktisk jurist, är begripligt; änskönt
enskilda delar af detta studium intresserade
honom, pinades han dock af tanken på exa-
men, och han utsatte denna ständigt längre
och längre, i det han fördjupade sig i he-
terogena regioner, t. ex. nordisk mythologi
och persisk litteratur och myth-historie. I ett
slags förtviflan kastade han sig 1824 öfver
en juridisk prisfråga — öfver Rättsbegreppets
infamie —, hvilket förskaffade honom univer-
sitetets guldmedalj. Först då han ett år sed-
nare erhöi betyg med bästa karakter, kunde
han med frihet och förnyad lust hängifva sig
åt poesien och esthetike. Vål hade han i
denna mellantid icke bortvisat hvarje besök af
Muserna; från denna til härleder sig många
poemer, och deribland åtskilliga af utmärkt
skönhet och friskhet, meddelade i det af hans
broder Sylvester Hertz, 1829 — 1831 utgif-
na "Maanedskrivt for Underholdning;" nu följ-
de emellertid flera.

Året 1828 vann han genom bearbetning af
universitetets esthetiska uppgift — om natio-
nernas inverkan på poeterna och derras på na-
tionerna — åter en prismedalj, och öppnade sam-
ma år sin bana som dramatisk skald med "Herr
Bernhard och hans familj." Detta stycke —
uppfördt 1827 — förrådde en författare, som
grundligt hade studerat sin Holberg, och som
väl icke var i besittning af dennes svallande
humor, men deremot af en större korrekthet
och konsekvens i karakterskildring, j. mte en
konstmäsigare anordning i karakterskildrin-
gen. Tvänne större komedier i fem akter
"Flyttningssdagen" — uppfördt 1828 — och

Emma, eller den hämliga förlofningen" — 1831" —
visa framsteg i de ofvan antydda företrä-
dena, om ock blott den andra, genom dess
kraftfulla lokalkolorit af det nuvarande köpen-
hamnska lifvet, gjorde lycka på scenen, der
den ännu har vetat att bibehålla sig.

Dessa tre lustspel utkommo först i tryck
1842, och den deri angifna rigtning, att an-
vända den danska komedien som en målning af
medelklassens seder i våra dagar, uppbann sin
fulländning i "Sparbössan" — uppfördt 1836 —
ett stycke, som med sin enkelhet och gedigen-
het i anläggningen och utförandet tyckes vin-
na högre erkännande, ju äldre det blifver.

I vaudevillen var hans debut mindre lyck-
lig, kanske derföre, att det här nödvändiga
skisserandet icke är honom så naturligt, som
det grundliga utförandet. I den första: "Kär-
lek och Politik" — 1827 — sökte han en ny
effekt medelst förbindandet af det lyriskt-pat-
hetiska och det komiskt-spetsborgerliga ele-
mentet; men änskönt valen af melodierna för-
rådde en ovanlig talang för denna diktning-
art, var dock motsatsen i de tvänne verldarna
för svag och dess tummelplats för inskränkt
för att på theatern framkalla den af författa-
ren åsyftade verkan.

Det derpå följande "Arfvingarna" — 1829
utmärkte sig genom en qvick dialog och komi-
ska scener, men fann motstånd på grund af nå-
gra osannolikheter i upplösningen.

År 1836 hade Hertz, som icke lemna ett
område innan han blifvit herre deröfver, uti
"Debatten i Politivännern" frambragt en vau-
deville, som i det hela kan mäta sig med de
bästa af Heibergs, från hvilka den dock skiljer
sig genom en starkare utveckling af karakter-
momangerna. Hans bekantskap med franska li-
teraturen var hittills inskränkt till Molière;
denna och Delavignes "L'ecole des vieillards"
blefvo icke utan inslytande på den nya rigtning
i den dramatiska poesien och lustspelet i rim-
made verser, som han med "Amors genistreck"
började 1830, hvilket genast gjorde ovanlig
lycka och ännu i dag hörer till danska scenens
prydnad. I denna rigtning lemnade han ännu
tvänne stycken — 1831 och 1835 —, nemli-
gen den vackra idyllen "En dag på ön Als"
och "det enda felet," hvilket sednare, änskönt
det i poetisk skönhet och konstnärlig fulländ-
ning utan tvifvel öfverträffar sina föregågan-
re, dock väsentligen medelst de mindre popu-
lära idéerna icke har bibehållit sig på reper-
toaren på samma sätt som det första.

Då Ochenschlägers mäktiga geni i en lång
följd af år hade insnärjt hela folkets politiska
medvetande, och då sednare Ingemann hade
tillvunnit sig en talrik publik, förlodde den

förres utomordentliga ämnes- rikedom och den
sednare romantisk-sentimentala formlöshet i
drama och epos — så förträfflig han än var
som lyriker — mängden till att betrakta dessa
egenskaper som poesins sanna väsen. Det upp-
stod nu en utomordentlig skara af efterhärma-
re, som voro lyckligast uti att efterapa de sto-
ra poeternas svaga sidor. Mängden, som en-
dast bemärkte denne yttre tillfälliga likheten
med det, som förut hade entusiasmerat och hän-
fört dem, tog i allmänhet allt detta för god
vara. Detta frambragte efter hand ett märk-
bart fördärf för den esthetiska smaken i Dan-
mark, och allt häntydade på en fullständig a-
narki i smakens rike, om icke en kraftig reak-
tion inträdde. Heiberg hade med esthetiskt
mod och talang påbörjat en sådan; men han, så
godt som ensam, tills han i författaren till
"Ett Spögelses Brev" erhöi en mäktig alli-
erad, som så väl förstod sin tid och sin mis-
sion, att han afskar spetsborgaredömet hvarje
möjlighet till förväxling af en bestämd per-
sonlighet med saken, och derigenom vann en
fullständig seger.

Emellertid började man här och der i pri-
vata kretsar kalla Hertz "den stora obekante,"
och 1832 fann han sig sjelf föranlåten att bortta-
ga slöjan för de nyfikna, och skördade nu icke
fullt mått för sit ihärdiga sträfvannde den sköna
lönen, ära och beröm. Ett år sednare anträd-
de han med kongligt stipendium en resa till
Tyskland, Italien, Schweiz och Frankrike. Hans
första arbeten efter hemkomsten var en opera
"Cörsarerna," komponerad af Hartmann, "Kär-
lekens vägar," "samling af danska sångar" —
1836 — och slutligen hans sångmös mäster-
verk "Svend Dyrings Huus," som genom den
lyckliga föreningen af "Kjæmpeviser" med en
dramatisk komposition af hög och ädel skön-
het frambragte en hittills obekant verkan
på scenen. En novell "Ställningar och för-
hållanden," hvilken han utgaf 1839, väckte
nästan ännu mera uppseende, änskönt den sak-
nade konstnärlig enhet. En vaudeville "Flyg-
ten till Spragö" — 1838 — och en historisk
drama "Valdemar Atterdag," det sednare ut-
gifvet 1842, gjorde ingen lycka.

Genom hans "lyriska och dramatiska poe-
mer," 1 Band 1840, gjorde man egentligen
först bekantskap med Hertz som lyriker. Man
finner här i de lättaste och prydligaste verser
en djup, en behaglig, en lyrisk melankoli, som
man icke var berättigad att förutsätta, då de
under hans namn i åtskilliga tidskrifter upp-
tagna poemer icke innehöllo något i den grad
utmärkande.

Såsom lyriker är han genom sin sällsynta
sannfärdighet och sin musikaliska instinkt, li-

ka hemmastadd och mäterlig i alla områden, från idyllens beskrivande lugn till lidelsens pathos, från svärmodets mörker till Amors och Bacchi mest strålände fester. Känslorna framträda här ofta med öfverraskande kraft och innerlighet, men till följe af hans ofvan betecknade poetiska natur, visar sig äfven här hans andes djuphet mer i tankar än åskådningar. Ville man endast bedömma honom med afseende på hans subjektiva lösning af den uppgift, som han för sig fastställt, så kunde man säga, att af de danska poeter ingen, och af utlandets blott Schiller, erbjuder exemplet på en så ihärdig, trogen och andrik kamp för ett estetiskt ideal som Henrik Hertz. — Han är tyvärr helt och hållet död.

Stärkelsen läsanar då i tunna skifvor, hvilka taga smutsen med sig från gipsfiguren. På detta sätt, visar föremålet sig såsom nytt och lider intet. — Det finnes icke någon lättare metod till renaudet af gipssaker.

Att borttaga osmaken från härskt smör.

För att borttaga osmaken på sådant smör, smältes det vid lindrig eld; till 10 \bar{w} deraf, tillsättes 10 lod groft pulveriserade friska trädkol, 1 lod malen krita, 1 sked honung och några i skifvor skurna morötter. Det hela smältras tillsammans och omröres $\frac{1}{2}$ timma, under det att man flitigt borttager skummet, och sedan silas det flytande smöret genom ett fint dörrslag. Då smöret kallnat, är det utan lukt oca af god smak, men måste på nytt saltas.

En Italiensk sångare, som plötsligen blir rik.

Första sångaren vid Italienska Theatern i New - york, vid namn Nordini, har plötsligen blifvit rik på ett besynnerligt sätt. Sedan någon tid hade han inlett ett ömt förhållande med en ung syjungfru i ett modemagasin. Då han ätor en afton var hos henne, öfverraskades han af flickans broder, och denne tvingade Nordini, med pistolen i handen, att underteckna en hedersförbindelse. Hvad var nu att göra? Han var slaf af sin underskrift, och änskönt han tvingades till detta steg, så gjorde dock kärleken till den sköna resten, och brölloppet firades. Då de efter vigseln sutto glada tillsammans vid en festlig måltid, kom ett bref från London och underrättade den unga frun, att en aflägsen släktinge, som hon knapt känt, hade afsomnat och insatt henne till universalarfvinge af hela sin förmögenhet, hvilken belöper sig till fyra millioner. Nu hade den fattiga syjungfrun på en gång blifvit det rikaste parti, och Nordinis rättskafne förhållande hade belönt på det mest lysande sätt.

Ur konung Max's af Bayerns lif.

En morgon promenerade konungen i Engelska trädgården, då han mötte en soldat. Det unfaller honom icke, att då denne ställer sig i parad, han söker dölja något, som han har i venstra handen.

”Hvad har han i handen?”

— Soldaten rodnade, som om det icke passade sig för honom, och visar dröjande en blomsterqvast.

”Ers majestet, Förgät mig ej.”

Konungens känsla fäster sig vid ordet; han tager qvasten, delar honom, återgifver krigaren hälften, ock säger;

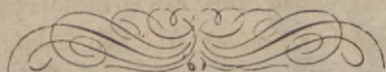
”Vi dela Förgätmigej!”

Den rödda sållaten tog den halva qvasten som en helig underpant; han blödde på mångt slagfält för sin konung och förvärfvade sig af honom gulmedaljen. Denna anekdot gif anledning till en soldatsång; som sjöngs i armén under Ryska kriget.

Underbar räddning.

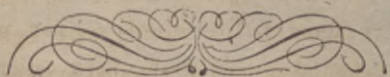
I Belcke, i distriktet Arnberg, upphängdes två nya klockor i katholska kyrkans torn; den mindre vägande, 1562 \bar{w} , hade lyckligen blifvit uppbringad, men till den större om 2167 \bar{w} brast tåget, sedan den knapt blifvit lyftad 15 fot från marken. Vid nedfallandet föll hon rakt på den under henne stående Anton Wulf, som med tillhjälp af en lång stång ledde klockan längs med tornmuren. Med stor ansträngning lyckades det den omkringstående mängden, att få klockan öfverända; då detta skett, såg man Wulf lefvande ligga på knä under klockan, endast litet skadad på hufvudskålen. Sedan man hade rest upp honom och tvättat såret med något vin, kunde han till och med gå ensam. Om klockans fall visste han emellertid intet, lika litet om sitt vistande under densamma; allt tycktes hafva farit honom förbi som en dröm; förskräckelsen synes genast hafva beröfvat honom medvetandet.

Svart glänsande Läderlackferuissa för sko- och seldon.

8 lod Schellack,
1 lod obränd Kimrök,
 $\frac{1}{4}$ lod pulveriserad Indigo,
1 $\frac{1}{4}$ \bar{w} Spiritus vini

slås tillsammans uti ett stenkrus, hvars öppning öfverbindes med en suftig skinnlapp. Sedan blandningen stått minst 24 timmar och under tiden ofta blifvit skakad, sticker man en stoppnål genom skinnnet och doppar kruset i hett (icke kokande) vatten, i det man ofta tager det ut, ock skakar det, tillsätter 1 lod venetiansk Terpentin och, för välluktens skull, några droppar välluktande ätherisk olja, och sedan man genom häftig skakning äfven upplöst denna, upptager man fernissan och låter den på en väl korkad flaska, som måste skakas väl för hvarje gång något deraf skall begagnas. Denna feruissa, som här och der försäljas till högt pris, kan till och med användas på fett läder, då den påføres med en svamp eller mjuk pensel, den torkar nästan ögonblickligen.

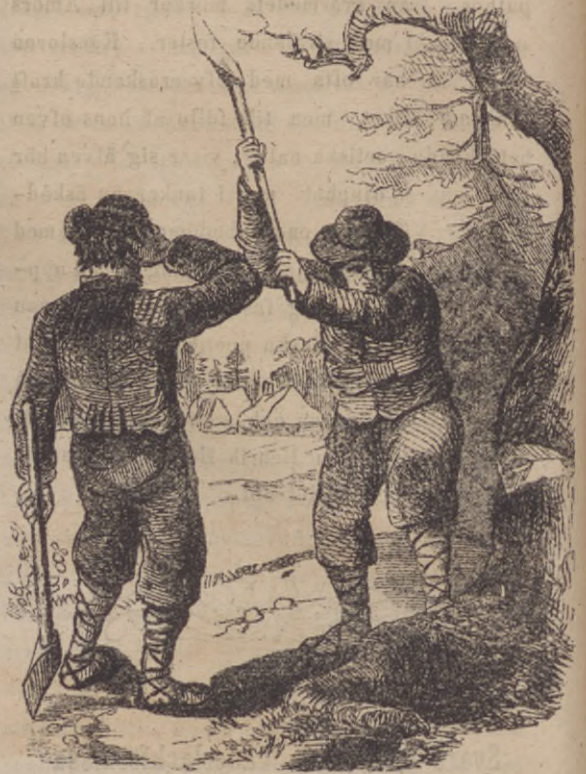

Medel att rengöra gipsfigurer.

Mau kokar tämligen tjock stärkelse, stryker denna på den smutsiga gipsfiguren med en icke för styf målarpensel och ställer sedan figuren på en tillräckligt luftig plats till torkning.

Lettiska drägter i nejden af Hasenpoth.

Kurländska bönder.

Kurland och dess innevånare.

Ungefär från utloppet af Memel till Newa sträcka sig längs östersjökusten till en del sköna, fruktbara länderier, som, i forna tider genom tyska riddares tappra svärd frånryktes de då ännu hedniska slaviska urinvånare, och räknades för det mesta till tyska riket. Sednare, då Tyskland splittradt af inre politiska och religiösa strider, ständigt mer och mer

nedsjönk från sin politiska höjd, då den ena perlan efter den andra utrycktes ur Tysklands krona genom rebelliska vasaller, och slutligen, då det af det stora Tyskland, som förut varit den kristna världens herrskarinna, intet blef öfrigt, utan en hop mer eller mindre vanmäktiga spilor, hemfölla äfven de sköna provinserna vid östersjön under främmandt herredöme; ja de blefvo till och med under tidens lopp alldeles förgätta och betraktade som o-

tyska länder. Det forna hertigdömet Kurland och nuvarande guvernemanget Mitau sönderfaller i tvänne särskilda delar: Unterland, det egentliga Kurland med stiftet Pillen, och Oberland, det forna Semgallen, d. ä. i det lettiska språket: Landets slut.

Unterland, den vida större delen, gör med sina härliga grän- och furuskogar, sina blomstrande fält och de öfver hela landet spridda vänliga adelsgårdarne ett ovanligt behagligt intryck, när man kommer från de sorgliga sandhederna i Masure och Ostpreussen, som sträcka sig några mil öfver ryska gränsen. Äro dessa nejder i jämförelse med det sydliga Tyskland icke sköna, så bär dock hvarje landskap pregeln af dess innevånares flit, förnöjsamhet och gästfrihet. Mörka barrskogar afväxla med odlade åkrar och ängar, endast här och der ser man flera eller färre stora sträckor, endast betäckta med tort gräs eller sjukliga träd, men äfven dessa begagnas. Om sommaren tjena de till bete för hornboskap, hästar, får och svin, då dessa djur gerna äta det torra, något saltaktiga grä-

Kurländska drägter i nejdan af Hasenpoth.

Mitau, hufvudstad i Kurland.

set på dessa ofruktbara slätter. Med någon uppoffring af penningar och möda voro det en lätt sak att förvandla dessa betesmarker till goda åkerfält, och säkert kommer detta äfven någon gång till utförande, när först befolkningen hunnit ökas; men nu, då Kurland

på 473 qv. mil endast räknar omkring 600,000 invånare, frambringar detsamma, till och med i de dåligaste åren ännu alltid betydligt mera spanmål, än det förbrukar, så att någon egentlig hungersnöd kan man icke lätt förutsätta. Spanmålen utgör äfven den egentliga rikedo-

men, så väl för adelsmannen, som för bonden; hvarje år utföres derifrån stora laddningar till Holland och England, och det är derföre ganska naturligt, att hufvudföremålet för samtalet mellan alla stånd är om sädesprisen, inhöstning o. s. v. Skogarna, nästan nteslutan-

Kurländsk adelsgård.

de barrskog, här och der något björk, mycket sällan ek, intaga i det närmaste en tredjedel af landet, och bilda en mycket väsentlig del af den kurländska landthushållningen; ty en med omtänka värdad skog, är till och med här, oakadt de fabelaktigt billiga vedpriserna, en sann guldgrufva för dess innehafvare, i synnerhet nu sedan jerabansväsendet så vidt spridt sig.

(Forts.)

Eremithyddan.

Novell af Hugo Schwartz.

(Öfversättning från Norskan.)

(Forts. fr. No 10.)

Gent emot, i söder, ses strandens mera stilla och beskedliga qvinnliga äkta hällt; här ses de flesta husen från façaden, och det berg, som uppstiger bakom deras tak, är starkt beväxt med mörk granskog, på några ställen genombruten af vackra landställen.

Utåt mot öster, der floden blifver bredare och husen lägre, ses vanligen en lång rad skepp, och när de torka de hvita seglen i morgonsolen efter ett litet nattregn, tager det sig härligt ut mot den gröna bakgrunden.

Men af all denna skönhet såg den man intet, som i det ögonblick, vi nu vilja beskriva, vandrade upp åt berget; ty det var en afton i Oktober, omkring 10 år efter klockarens död, och redan i skymningen. Tät ofvanför staden ligger ett vackert landställe, dit en körväg förer; men straxt ofvan om detta upphör också all väg; icke ett fotspår synes på de hårda stenarna, endast der det finnes någon moss, eller der det i fördjupningarna finnes några grässtrån, ses en otydlig fotstig, som bättre skönjes på afstånd än i närheten, och som slingrar sig högt upp åt fjället, svänger om en bergsklyfta och slutar vid en liten stenhydda, hvilken vanligtvis kallas eremithyddan, af den anledning, att en gång i gamla dagar der bott en eremit; men dess nuvarande innevänare förde alls icke något eremitlif, tvärtom vandrade han omkring i denna och närliggande städer, med en perspektivlåda på ryggen, deruti han framvisade alla Europas hufvudstäder, målade med mycket präländande färger.

Då Samuel, ty han var det, som vandrade uppåt fjället, hade kommit ett stycke förbi landstället, öppnade han dörren på en liten bläcklykta och lyste ned på marken, för att finna sig igen; han måste ofta upprepa detta, till

dess han kom till en gärdsgård af sten, hvilken han följde en stund; sedan begagnade han samma försigtighet, tills han slutligen nådde klippklyftan.

Hyddan hade blott ett fönster, och det var så smutsigt och af så grönt glas, att man endast otydligt kunde se, om det var ljus innaför; men då Samuel öppnade dörren, bländades han nästan af den starka eld, som brände på den låga spiseln.

Vid spiseln satt en gammal krokryggig man i en kubbstol och stoppade, vid brasans belysning, ett par ullstrumpor, hvars ursprungliga färg hade varit vit, men hvars fötter nu hade en brunröd kulör; oakadt den starka hettan, hade han dock behållit sin ludna mössa på hufvudet; det var något motbjudande i det skrynkliga ansigtet, som grinade derunder.

Samuel släckte sin lykta, tog en annan bristfällig trästol och satte sig gent emot den gamle.

Denne reste sig icke, han sköt endast mössan tillbaka på hufvudet, och sade: "godqväll."

"Hvad fan har du gjort af Henrik, din gamla slyngel?" frågade Samuel ifrigt.

"Jag har, ta mig tusan, ingenting gjort af honom; men hvad han gjort af sig sjelf, det måste vår Herre veta."

"Har du icke lofvat att passa på honom, och har du icke derföre haft din rikliga lön — din . . ."

"Huru kan en gammal skröplig man passa på en sådan vildbasare? Allrabäst jag hade honom här i stugan, så satt han i de högsta trädtopparna och på de öfversta fjällspetsarna."

"Jal det var en rask vacker pojke," sade Samuel med en suck.

"Och dessutom," vidblef den gamle, "när han skulle passera för min dotterson, så måste jag ju sända honom i mina ärenden, och så var det då i Lördags, att jag sände honom ned till staden efter en half mark smör och ett kvarter bränvin, då strök han sin väg, och jag mistade både penningarna och flaskan."

"Och så har du, gamla grinare, väl icke en gång frågat efter honom?"

"Ja Gud! har jag så, hr. Samuel! det dagades icke förr Söndags morgon, än jag gick till staden, och frågade på alla de ställen, der vi ibland pläga köpa något; men han hade icke varit på något af dem; det endaste jag fick utforskadt var, att en flicka hade sett honom bära en gryta ärter med en skeppspöjke, så han troligen tagit sig en sjötur, tänks jag; ty han ville gerna försöka all ting."

"O! ja!" sade Samuel, liksom för sig sjelf "det var kanske bäst, om han kom ut ur landet, men jag hade dock haft lust att se honom vuxen. Men det säger jag dig, Gunner, du måste göra nogare undersökning. Du måste gå dit bort, der skeppspojken köade, och fråga, hvilket skepp han tillhörde, hvad skepparen heter, och hvarthän skeppet seglat. Du kan komma bort till mig i lusthuset; ty jag har svårt om att komma ut, men du måste hålla tyst, det säger jag dig, annars skall jag göra dig olycklig."

"Han!" sade Gunner med ett lömskt smil, "jag undrar, hvem af oss två kan göra den andra mest olycklig."

"Det kan jag," ropade Samuel hetsig, "lefter du icke af min godhet; ty hvem bryr sig väl om att numera se dina smutsiga bilder? Hvad skulle det blifva af dig, om du icke hade mig? Men hvad kan du göra mig? Ingen sätter tro till hvad en sådan gammal skrällare säger, och du får inga bevis."

Det visade sig ett ögonblick ett uttryck af djefvulsk glädje i den gamles uppretade ansigte; men han svarade blott ganska kallt:

"Nej! det kan nog hända!"

Samuel, som lade mera märke till hans blick än till hans svar, grep honom i skuldran med ett väldigt tag och ropade i yttersta häftighet.

"Vet du något, som kan vara till bevis emot mig, så säg det på ögonblicket, eller jag skall tillstånga din mun för alltid."

Gunner kände att han hade en starkare framför sig, och han erinrade, att de voro långt aflägsna från människor; han gaf derföre godt köp, och sade endast: "Nej Gud bevara oss, herr Samuel! tag icke så tag i en gammal man, som aldrig gjort Er något för när; men som har tjänat Er troget i mer än 10 år; jag har ju icke sagt, att jag hade bevis på något af det, Ni haft för Er, och om jag än hade, så skall visst icke jag anklaga Er, så länge Ni behandlar mig beskedligt."

Samuel släppte honom och sade i en mildare ton: "Jag tror icke att du kan säga annat, än att jag har varit god emot dig, och här har du åter en speciedaler, som jag tog med åt dig; när du skaffar mig säker underrättelse om pojken, så skall du få en femma."

"Tack!" svarade Gunnar, "jag skall nog göra mitt, jag blifver gammal och skröplig nu herr Samuel, och jag har väl icke långt igen. Ni får betänka, att det kommer en lång kall vinter, och kommer icke Henrik åter, så är jag äfven utan någon, som kan draga hem ved åt mig."

"Åh sörj icke för vintern!" sade Samuel

”så länge du är tystlåten och foglig, skall du aldrig lida brist. Och blifver Henrik borta, så skall jag hyra dig ett logis nere i staden, det är här så ensamt, men jag tyckte icke om, att pojken skulle gå der nere och slå dank på gatorna.”

Parterna voro nu väl förlikta, och Samuel tände sin lyckta och lemnade hyddan.

Den gamle beledsagade honom till dörren, som han en stund höll öppen, och då Samuel aflägsnade sig några steg, ropade han: ”Akta Er, att Ni icke möter klockaren!”

Samuel vände sig hastigt, antingen det nu var af en ovillkorlig fruktan, eller för att gifva Gunner en örfil, men dörren var stängd, och han vandrade åter ned åt fjällklyftan.

Då han kom ned emot landt-tället, släckte han åter lyktan; han hade icke längre något behof af den, han kunde nu styra sin kurs den förutan; ty i staden under hans fötter tändes det ona ljuset efter det andra och liknade, då de buros fram och åter, små hoppande lyktgubbar, och på det vida himlahvalfvet öfver honom tindrade otaliga stjernor i deras vanliga stilla ordning.

Samuel anställde inga reflektioner häröfver, men hos en mera anderik man skulle kanske denna syn hafva uppväckt tankar om skillnaden emellan det menliga förståndets inskränkta osäkra ljus och den eviga vishenens oföränderliga klarhet.

Staden har ett väl inrättadt hospital. I ett af dess bästa rum stod, några månader sedan, den gamla Annika Brandt, och satte sin kaffeanna på glöden i kaminen; hon hade just slagit det malda kaffet ur lädan ned i pannan, och lagt läcket på, då man började ringa med kyrkklockorna; hon sammanlade sina händer, neg och sade: ”I Jesu namn.”

Sedan linkade hon bort till fönstret och tittade ut, men det var för långt aflägsset, och hennes ögon voro matta, hon blef icke tillfredsställd.

”Uff! det stygga benet,” sade hon, ”att jag icke nu kan gå bort på kyrkogården och se stäten. Ah, ja! nu är hon icke rikare än en annan, nej min själ är hon ej, nu får hon svara för hvad hon gjort i världen, många fattiga skola icke sörja henne. Jag undrar om icke Else Peers är der borta! hon är så kry ännu, jag skall dock se till att få henne här in och dricka kaffe hos mig, när hon återkommer; det är dock roligt att få höra litet.”

Straxt öfveråt hördes steg i förstugan; man stampade snön af fötterna, och Annika öppnade sin dörr. ”Kom in till mig, mor Peers, här är

det så godt och varmt, och kaffet är färdigt, så vi kunna dricka i kompani i dag, och så måste hon berätta mig om likfärden.”

”Ack hur skönt det luktar kaffe,” sade Else Peers, ”det skall i sanning göra godt, det är svåra kallt i dag; jag hade lust att se processionen, men jag såg icke ett vått öga, det kan jag bedyra, men kistan var så silfverbeslagen som möjlig. Jo, der är silfver och guld nog att taga af, mor Brandt! jag var der borta i går afton, och såg henne ligga på bår, men dylik gramlåt hava mina ögon aldrig sett, icke annat än trearmiga ljusstakar öfver allt, och tafflor i guldramar, och allt det som tänkas kan.”

”Ja, ja! mor Peers, det är nog af silfver och guld i det huset, men det har ock varit nog af synd och skam, det kan hon tro. Men drick nu sitt kaffe medan det är varmt, mor Peers, det är minsan icke blandat; ty jag säger alltid, bättre litet men godt.”

”Sannt var det, mor Brandt. Kaffet är syperbt; jag dricker så det är en skamm, men jag hade ock blifvit så genomkall.”

”Har hon icke hört omtalas, huru mycket penningar Samuel skall få efter henne?”

”Jo! han skall få många tusen, säger man, och en vacker gård, som hon har i bakgatan.

”Nej se se! Är det icke som man säger!” ju större as ju bättre lycka, men hon kan tro, att det icke är någon välsignelse vid de penningarna, de skola försvinna som dagg för solen, det spår jag.”

”Nå, det skall ju icke vara något med denna Samuel, hörer jag; men jag har nu varit så långa borta från staden; jag var hos min gifta dotter i Holmestrand i många år, som hon vet. Å ja! så länge man är rask och rörlig, är man nog eftersökt, men när man blifver gammal och bräcklig, så är det godt att få kasta en in på ett hospital.”

”Det är nu icke annorlunda i världen, mor Peers, men Herre Gud, när man lefver anständigt och arbetar så länge man kan, så får man vara till, när man blifver gammal också; men det var nu om denna Samuel jag skulle berätta henne, men för Guds skull, mor Peers! låt det aldrig komma öfver hennes läppar. Jag skall säga henne, mitt syskonbarn, Massi, som dog i fjol, hon var hushållerska hos frun, och hon har berättat mig mycket, både smått och godt, kan hon tro; men aldrig har jag omtalt det för någon lefvande varelse förän i dag, ty de rika äro mäktiga och kunna göra en fattig stackare olycklig, och dessutom hade Massi en god tjänst, som hon ogera ville mista; men

un äro de döda och borta båda två, och jag vet att hon kan tåga, mor Peers.”

Ja lita på det,” sade Else Peers, ”af mig skall ingen få veta något.”

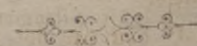
”Nu skall hon bara höra, det är fasligt att tänka på, men det var för omkring elfva eller tolf år sedan, så var det en morgon, de skulle bakå derborta, och så hade köksan värk i handen, och så sade Massi, jag skall nog sjelf raka ugnen, och tänk, mor Peers! hvad hon då fick se! det var saunerligen för Gud en bränd barnhand. Massi blef så sjuk, att hon dignade öfver ända på vattenbaljan, som hon doppade rakan uti; men då hon hade kommit sig före gömde hon handen, och mera var der icke att finna, och då hon hade satt brödet in, gick hon upp till frun, och berättade henne i enrum, hvad som hade passerat, ty Massi trodde nu fullt och fast, alldet var ågon af flickorna, som födt i lönn, men hon blef som vansinnig och sade, att det var något, som hon endast hade hopsunnit, för att göra en af sina medtjenare olycklige. Benet kastade hon i kakelugnen, och sade, att hvar och en kunde se, att det var en hundtass, som hade följt med veden, och om hon oftare kom med sådant prat, så ville hon icke längre hafva henne i sin tjänst, ty hon skrämde henne så fasligt med sådana infall. Massi teg, men tanken går tullf. i, och hon viste nog hvad klockan var slagen. Och huru det nu var, eller icke var, så insjuknade frun ett år eller tu efter detta, och Samuel låg alltid i rummet utanför, ty frun sade, att det alltid var så säkert, i händelse det skulle komma tjuvar, och så bade Samuel sprungit efter en barnmorska om natten; ty hon förstod sig lika så godt på sjukdomen som doktorn, sade frun, och det tror jag ock, att barnmorskan förstod sig på den sjukdomen. Men Massi väcktes icke förrän om morgonen, och då var det allt tyst, och något barn såg hon icke till, men hon var så rädd för att åter finna något i bakugnen.”

”Gud sig förbarme mor Brandt gick det då åter så?”

”Nej, det tror jag icke. Hon har väl hört talas om den jutska klockaren, mor Peers, som dog för ett halft tjog år sedan.”

”Ja visst, han tog ju lifvet af sig sjelf.”

(Fortsättning.)

Den så kallade Lejondrottningens död i Wombells menageri i Chatham.

Lejondrottningens död.

Fredagen den 12 januari dödades i Georg Wombells menageri i Chatham, dit han dagen förut ankommit, en ung flicka vid 17 års ålder, Helena Bright, lejondrottningen kallad, under det hon gjorde de vanliga konststyckena med ett lejon och en tiger i deras bur.

Den olyckliga flickan var sedan ett år dagligen ett par gånger i de vilda djurens burar och ofta till och med för eget nöje, när intet sällskap var närvarande.

Fredags afton, straxt efter klockan 9, begaf hon sig likaledes in i den bur, hvaruti ett lejon och en tiger lefde tillsammans, för att i synnerhet utföra sina konststycken med det förre. Hon hade blott varit derinne 2 å 3 minuter och redan gjort sitt förnämsta konst-

stycke, då hon slog efter tigern, som låg henne i vägen, med ett litet ridspö, som hon brukade bära i handen. Tigern brummade vredgad, lade sig på burens golf och utsträckte sina tassar, som om han villo gripa hennes klädoing eller ben, hvarvid flickan sprang tillbaka, men föll mot burens ena sida. I samma ögonblick störtade tigern på henne, slog sina klor i hennes hals, sina tänder i hennes haka och sårade den olyckliga gräsligt. En väktare, som stod på burens trappa, ilade henne genast till hjälp med ett spö, men tigern släppte icke sitt byte, förrän han erhöll ett förfärligt slag öfver nosen med en jernstång, hvarpå väktaren höll det rasande djuret, medan den stackars flickan rysligt blöddande och sanslös utbars. Två läkare, som tillfälligtvis voro närvarande, togo henne ge-

nast under behandling. Hon hade fyra sår på venstra sidan af halsen, en lätt blessyr på högra benet och en sjetta på hakan, i hvilken tigern hade huggit sina tänder, och detta jemte hela kroppens fasaväckande skakning medförde hennes död. Vål hade Helena Bright ständigt letvat i det bästa förhållande till de vilda djuren, som alla voro henne mycket tillgifna; dock vaknade tigerns gamla vildhet i det ögonblick, då han såg sin herrskarinna falla; och då han ytterligare såg blod, var hon förlorad.

Det buller och den förvirring, som vid tillfället uppstod bland åskådarna var obeskriplig, alla rände mot hvarandra, för att rädda sig, men till all lycka förekom ingen vidare olycka.

→→→○○←←←